

ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД СТАТИСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Величко К. А.¹, Погорєлова Т. В.²

¹ – студентка, факультет економіки та управління підприємництвом,

² – канд. екон. наук, доцент, кафедра статистики та ММЕ
Одеський національний економічний університет, м. Одеса

АНОТАЦІЇ

Величко К. А., Погорєлова Т. В. Закордонний досвід статистичного забезпечення розвитку малого бізнесу. Проаналізовано закордонний досвід у здійсненні малого бізнесу в країнах Азії, Європи та США. Показано галузеві структури, які є найпопулярнішими в сфері малого бізнесу серед країн. Описано, яким чином урядами різних країн здійснюється підтримка та стимулювання підприємств малого бізнесу.

Ключові слова: Малий бізнес, галузь, економіка, підприємства, розвиток.

Velychko K. A., Pogorelova T. V. Foreign experience of statistical support of small business development. The foreign experience in small business realization in the countries of Asia, Europe and the USA is analyzed. The industry structures, whose activity is the most popular in the sphere of small business among countries are shown. How the governments of different countries support and stimulate small businesses are described.

Keywords: Small business, industry, economy, enterprise, development.

ПОСИЛАННЯ НА РЕСУРС

Величко, К. А. Закордонний досвід статистичного забезпечення розвитку малого бізнесу [Текст] / К. А. Величко, Т. В. Погорєлова // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 9. Частина I – Одеса, ОНЕУ. – 2023. – С. 117 – 123.

Постановка проблеми. Малий бізнес грає достатньо велику роль у розвитку економіки будь – якої держави. Розглядаючи досвід зарубіжних країн, можна сказати, що система державної підтримки бізнесу є головним фактором розвитку всього соціально – економічного потенціалу країни. Малі підприємства успішно функціонують завдяки виваженій політиці державних органів влади з формування найоптимальніших умов для їх розвитку.

Мета статті. Розглянути досвід високорозвинених країн світу у підтримці суб'єктів малого бізнесу та визначити доречність їх використання в Україні.

Виклад основного матеріалу. Малі та середні підприємства

роблять великий внесок у розвиток країн. Вони становлять 70-90% зареєстрованих компаній, забезпечують 60-75% ВВП та 60-70% зайнятості населення. Також, завдяки підприємствам малого бізнесу збільшується загальний обсяг виробництва, впроваджуються нові технології та стимулюється роздрібна торгівля. Крім того, малий бізнес, зазвичай, швидше адаптується до змін на ринку товарів і послуг. Розглянемо, яким чином уряди високорозвинених країн світу здійснюють підтримку підприємств малого бізнесу.

У США малий бізнес є своєрідним двигуном економічного зростання та створення робочих місць. Невеличкі компанії, стартапи пристосовуються до нових реалій, застосовуючи нові методи управління та менеджменту, використовуючи нові технології, тим самим підвищують конкурентоспроможність країни на світовому ринку. Значення малого бізнесу в економіці Америки є дуже вагомим. Уряд стимулює бізнес, використовуючи різноманітні програми:

- венчурні програми;
- інвестиційні програми;
- програми гарантування боргових зобов'язань;
- вигідні умови кредитування тощо.

На сьогодні, в США зареєстровано 20 млн. підприємств малого бізнесу. Більшість з них працюють в сфері послуг, що займає 82%, другою галуззю за популярністю є промисловість – 13%, і останні 5% припадають на інші галуззі (рис.1). Не дивно, що сфера послуг користується більшою популярністю, оскільки вона не потребує значних капіталовкладень [1].

■ Сфера послуг ■ Промисловість ■ Інші галуззі

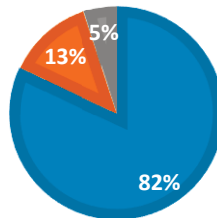

Рис.1. Галузева структура малого бізнесу в США

За даними асоціації малого бізнесу США, більшість успішних компаній починали свою роботу на базі офісу вдома із стартовим капіталом не більше 25 тис. доларів. В Америці існує думка, що без розвинутого малого бізнесу неможлива економіка країни, тому такі підприємництва потребують підтримки.

Головним органом державної підтримки бізнесу в США є Адміністрація малого бізнесу (SBA – Small Business Administration). SBA вирішує три головні задачі:

- забезпечення фінансової підтримки малих та середніх підприємств у разі кризових ситуацій та здійснення програми гарантування оренди та страхування приміщень;

- сприяння в отриманні державних замовлень, що дозволяє малим компаніям брати участь в аукціонах та комісіях з розподілення державних закупок та замовлень;

- надання технічних та консультаційних послуг з питань управління.

За даними SBA, у країні кожного року створюється близько 1 млн. нових фірм, з яких 60% працюють вдома за підтримки Міністерства праці США [2].

Щодо країн Європи, то їхні програми та інфраструктура підтримки малого бізнесу, розвитку цифрових технологій демонструє високу ефективність. Лідером за показниками розвитку малого бізнесу як за численністю персоналу, який працевлаштований, так і за сумарним обігом компаній є Німеччина. Однак, найбільша кількість компаній налічується в Італії, випереджаючи Німеччину в 1,5 рази (кількість компаній в Італії – 3,7 млн., у Німеччині – 2,4 млн.) [3].

Загалом, у Європейському Союзі створено понад 23 млн. підприємств малого та середнього бізнесу, які дають більше половини загального обігу та доданої вартості. При цьому, більшість із цих підприємств займають саме мікрофірми, у яких працюють менше десяти чоловік. Ще 1,35 млн. підприємств - малі фірмами, з кількістю від 10 до 49 зайнятих (рис.2).

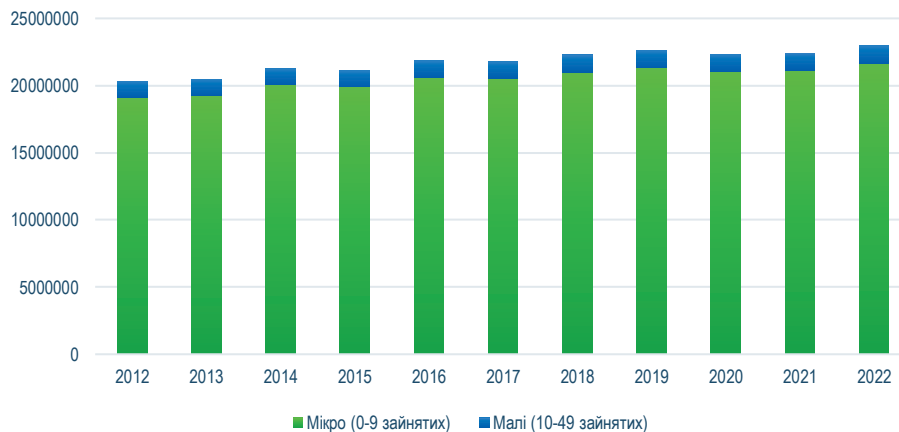

Рис.2. Кількість мікро та малих підприємств у Європейському Союзі з 2012 по 2022 рік, одиниць [4]

Згідно вищенаведеного графіку, можна зробити висновок, що за 10 років кількість мікро підприємств збільшилася на 13,2%, а малих підприємств – на 12,2%.

Найбільша кількість підприємств малого бізнесу створена у таких галузях як торгівля, будівництво та харчова промисловість (рис.3).

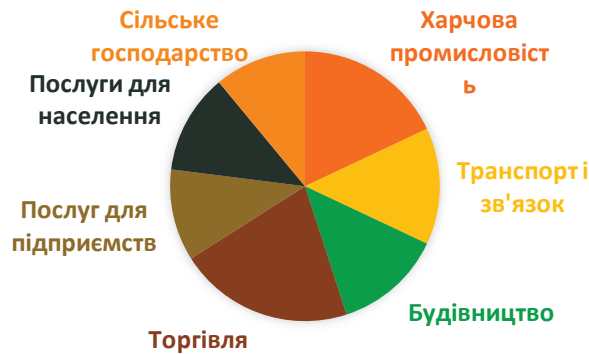

Рис.3. Галузева структура малого бізнесу в Європейському Союзі

Таким чином, з діаграми видно, що у розвинених країнах Європи мале підприємництво бере участь у всіх сферах економіки практично рівнозначно.

У Європі малий бізнес стимулює розвиток конкуренції, через що великі підприємства повинні впроваджувати нові технології та покращувати ефективність виробництва. Оскільки ефективність усієї економіки країн ЄС залежить від діяльності малого бізнесу, державами здійснюється політика підтримки, головною метою якої є:

- збалансування інтересів держави та бізнесу;
- забезпечення оптимальних умов для підприємницької діяльності;
- збільшення конкурентоспроможності малого бізнесу.

Державне регулювання здійснюється шляхом розробки цільових програм фінансового, технологічного, інформаційного та кадрового напрямку для розвитку бізнесу. Також, аби стимулювати малий бізнес, було розроблено нові юридичні моделі, такі як Європейська акціонерна компанія та Європейський пул економічних інтересів, які дозволяють підприємствам із різних країн ефективно вирішувати розбіжності правових систем.

Отже, до кризових умов на ринку малий бізнес у Європейському Союзі підлаштовувався найефективніше. Наразі, малі підприємства оперативно займають галузі, які не є цікавими для великих підприємств, що значно допомагає державам долати економічний застій [5].

Країни Східної Азії також виділяють сектор малого підприємництва. Його розвиток здійснювався поступово завдяки активній державній політиці. Доцільно розглядати розвиток економіки в таких країнах Азії як Китай, Японія та Сінгапур.

На сьогоднішній день, кількість підприємств малого бізнесу в Китаї

становить 82%, що значно більше ніж підприємств середнього бізнесу. Щодо галузей, в яких розвивається малий бізнес, провідними є культура, спорт, розваги та освіта (рис.4). Порівнюючи галузеву структуру малого бізнесу в країнах з подібним рівнем розвитку та в Китаї, можна побачити, що сфера послуг грає меншу роль в економіці.

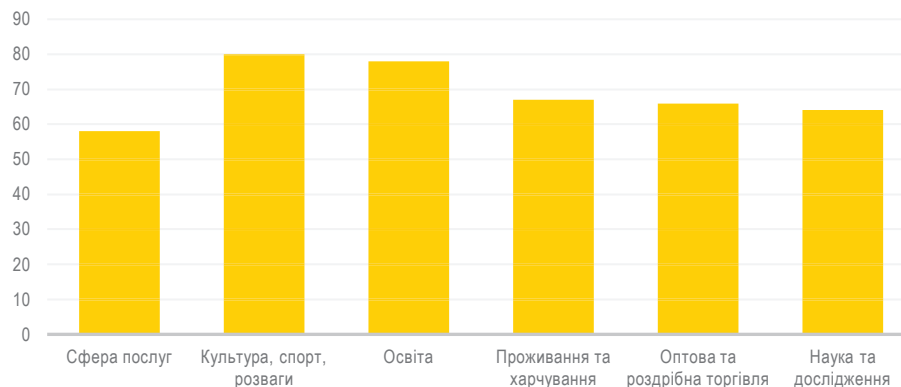

Рис.4. Галузева структура малого бізнесу в Китаї

Малий бізнес у Китаї потребує додаткової підтримки з боку держави, залучення інвестицій, розширення програм кредитування. Таким чином, уряд стимулює розвиток малого бізнесу, вдосконалюючи правове законодавство в галузі регулювання малого бізнесу та оподаткування малих підприємств. Таким «органом підтримки» бізнесу є Китайський центр з координації та кооперації бізнесу, основною задачею якого є створення необхідної інфраструктури для технологічного співробітництва між національними та зарубіжними організаціями у сфері підтримки підприємництва. Також, за ініціативою центру, може реалізовуватися консультаційна підтримка, організація ярмарок та виставок, проведення семінарів тощо.

В Японії дуже велику роль грає малий бізнес. Він достатньо впливовий на економіку країни, оскільки займає 99% від загальної кількості підприємств, де працюють близько 88% працездатного населення. Малий бізнес охоплює найрізноманітніші сфери: вантажоперевезення, зведення житлових споруд, роздрібна торгівля, сфера послуг, громадське харчування та ін. За формою власності половина малих підприємств є індивідуальними, 20% становлять юридичні особи та інші 30% припадають на сімейні господарства (рис. 5).

Малий бізнес стимулюється на всіх рівнях: від уряду до громадських об'єднань підприємців. Держава виділяє позики, забезпечує кредитування тощо. До фінансової підтримки з боку уряду також відноситься навчання кадрів, здійснення консультаційно-інформаційної підтримки.

Рис.5. Структура малого бізнесу Японії

Велику роль грають торгові палати, яких в країні налічується 515. Оскільки 95% членів палат є фахівцями в сфері малого та середнього бізнесу, вони безкоштовно консультують підприємців, проводять тренінги, семінари тощо.

Сінгапур є країною, яка є фінансовим лідером серед країн світу, з показником ВВП на душу населення в 53 тис. доларів на людину на рік. Як і в Китаї та Японії, компанії малого бізнесу відіграють ключову роль в економіці Сінгапуру. У країні діє 220 тис. підприємств. Основними напрямками розвитку малого бізнесу є:

- громадське харчування, оскільки Сінгапур – туристична країна, цей сектор має дуже велике значення, тому урядом виділено ряд проектів, які отримують пріоритетну підтримку з боку держави;

- рітейл, аби підвищувати рівень зручності та швидкості обслуговування;

- харчове виробництво, що є основною галуззю розвитку економіки, де приділяється багато уваги розвитку сучасних технологій зі збільшення терміну зберігання продукції;

- логістика, яка має на меті зменшення частки ручної праці, витрат, а також розвиток об'єднання між малими та середніми логістичними компаніями Сінгапуру [6].

Отже, малий бізнес для країн Азії є дуже поширеним явищем, який вносить свою вагому частку в розвиток не тільки економіки, а й культур. Спільною рисою є саме прагнення до мобільності, що дозволяє охопити якнайбільшу кількість людей.

Зауважимо, що досвід втілення та статистичного оцінювання наслідків світових досягнень в Україні має широкі перспективи [7].

Висновок. Підсумовуючи все вищесказане, підприємства малого бізнесу займають велику частку ринкового господарства розвинутих країн світу та посідають важливе місце у розвитку національних економік. Малий бізнес у різних країнах підтримується найрізноманітнішими шляхами:

- наданням податкових пільг;
- наданням юридичних послуг та консультаційних послуг;
- використанням програм кредитної підтримки (кредитні гарантії, пільгові кредити).

Впровадження подібних державних програм, які спрямовуватимуться на консультаційну допомогу та фінансову підтримку підприємств малого бізнесу, доречно використовувати в Україні для більшої активації малого підприємництва.

ЛІТЕРАТУРА

1. Малий бізнес в США. URL: <https://feinsteinpartners.ru/malii-biznes-v-ssha/> (дата звернення 16.11.2022р.)
2. Розвиток малого бізнесу в США. URL: https://studref.com/520361/ekonomika/malyu_biznes_rubezhom (дата звернення 16.11.2022р.)
3. Малий та середній бізнес в країнах Європи. URL: <https://xn--80aplem.xn--p1ai/analytics/Malyj-i-srednij-biznes-v-stranah-Evropy/> (дата звернення 16.11.2022р.)
4. Number of small and medium-sized enterprises (SMEs) in the European Union (EU27) from 2008 to 2022, by size. URL: <https://www.statista.com/statistics/878412/number-of-smes-in-europe-by-size/> (дата звернення 16.11.2022р.)
5. Особливості розвитку малого бізнесу у країнах Азії, (Японія, Китай, Сінгапур, Корея). URL: https://studwood.net/1297729/ekonomika/osobennosti_razvitiya_malogo_biznesa_stranah_azii_yaponiya_yuzhnaya_koreya_kitay_singapur (дата звернення 17.11.2022р.)
6. Розвиток малого бізнесу: досвід Сінгапуру. URL: <https://xn--80aplem.xn--p1ai/analytics/Razvitie-malogo-biznesa-opyt-Singapura/> (дата звернення 17.11.2022р.)
7. Погорелова Т. В. Фінансові результати підприємницької діяльності та їх розподіл у національній економіці // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. 2022. № 8 (297). С. 25-31.
8. Уманець Т. Методи і моделі оцінювання розвитку малого бізнесу: мезо- та макрорівень [монографія] / Т. Уманець, Ю. Ольвінська, О. Лукачова; за ред. Т.В. Уманець. – Донецьк : «ВІК», 2010. – 280 с.